

Revolutie

Mag je eigenlijk nog wel zeggen dat je het leuk vindt dat op 8 maart 1917 de Russische Revolutie is begonnen?² Op Internationale vrouwendag inderdaad en dan ook nog door vrouwen, want het waren de textielarbeidsters van Petersburg die zich niets aantrokken van Bolsjewistische intoompogingen, maar massaal de straat op gingen. Het was hun dag en als ze de boel op stelten wilden zetten, dan deden zij dat. Mag je daar eigenlijk nog wel trots op zijn, nu die hele Russische Revolutie door bijna iedereen opgevat wordt als een stagnerende, gewelddadige beweging tegen het o zo prachtige kapitalisme?

Mag je eigenlijk nog wel zeggen dat de Internationale Vrouwendag negentig jaar geleden 'begonnen' is met stakende textielarbeidsters in Detroit? Die vrouwen staakten immers omdat het kapitalisme hen niet beviel; de lonen, werktijden, arbeidsomstandigheden, ze vonden het maar niks. Waren dat eigenlijk geen vrouwen met vreselijk reactionaire opvattingen, die die heilbrengende economische orde zo aan hun laars laptten?

En hoe zit het eigenlijk met die staking tegen de abortuswet, waarvoor op 8 maart 1981 werd opgeroepen? Waren die tienduizenden vrouwen die op 30 maart staakten eigenlijk wel ecologisch-feministisch en holistisch in orde? Of waren het misschien toch vooral de wat onnatuurlijke types die zich toen manifesteerden?

Nu bijna de hele westerse wereld zich aan de kogelvrije borst van vader Bush nestelt, wordt het tijd om je zulke vragen te stellen. Het militair-industrieel complex (zoals president Eisenhower het nog noemde) heeft weer eens gewonnen en vooralsnog ziet het er niet naar uit dat het op korte termijn door enige tegenkracht ondermijnd zal worden. Er zijn immers koude-oorlogvijanden te over; bijna alle Arabische en Zuidaziatische landen kunnen voor de komende pakweg dertig jaar de functie vervullen die het oostblok is kwijtgeraakt.

Bush is een militaristische baas, bij wie vergeleken iemand als Saddam Hoessein maar een kleuter was; dat is wel gebleken. Wat moeten we met zo iemand aan het hoofd van 'de nieuwe wereldorde' of – anders gezegd – wat moeten we met een wereldorde die geïnspireerd is op nationalistisch militarisme?

Kapitalisme kun je nog aardig sekseneutraal invullen, maar op het moment dat de militaire orde zich in de plaats van de economische orde stelt, verschijnt de ongegeneerde strijd om de mannelijkheid, waarin het bewijs van echtheid toevalt aan de overwinnaars, die zich pas echt overwinnaars voelen als ze zoveel mogelijk mannen tot niet-mannen vernietigd hebben. Als feminist krijg je regelmatig het scheldwoord 'mannenhaatster' toegevoegd. Wat betekent dat eigenlijk als je nu ziet welke ongebreidelde, van alle kanten toegejuichte mannenhaat en mannenvernietiging zich in de afgelopen weken heeft uitgeleefd? Persoonlijk zijn wij nog geen feminist tegengekomen die iets over zich had van 'ha, dat ruikt lekker op!' De meeste feministen geloven niet zo in de natuurlijke mannelijkheid van mannen; wat zij haten is die orde die die natuurlijkheid stelt en wie zij haten zijn die mannen die zich als representanten van die veronderstelde natuurlijke orde presenteren; die vernedering, uitstoting, vernietiging rechtvaardigen met de overtuiging dat zij zelf tot de enige juiste soort behoren. Helaas zitten er ook heel wat vrouwen onder die mannen.

Het verbijsterende aan die oorlog en de propagandistische machinerie eromheen was toch vooral de gretigheid waarmee bijna iedereen zich erin en erachter heeft gestort; alsof ze niets beters te doen hadden; alsof ze op deze eenvoudige *Umwertung aller Werten* waarin ze ooit geloofd hadden, hadden zitten wachten; eindelijk bevrijd van het tobberige gedachtegoed van de jaren zestig dat het misschien ook wel anders zou kunnen. Wat moet je allemaal niet verdringen om het vertrouwen in het kapitalisme en het militarisme buiten het rijk der illusies te houden?

¹ Verschenen in Forum, 7 maart 1991 Opgenomen in *Brusterschap* 2003 Amsterdam

² NB: de Russische Revolutie begon volgens de toenmalige Russische kalender op 23 februari 1917. Die datum viel samen met 8 maart op de Justiniaanse kalender.

Maar goed, 8 maart dus. Een stuk *sadder and wiser*, maar laten we er vooralsnog maar vanuit gaan dat we nog steeds trots mogen zijn (en ook zijn) op die vrouwen in Detroit, de vrouwen van de Russische Revolutie en op de staking tegen de abortuswet. Nog niet de hele vrouwenbeweging is een vrouwelijkheidsbeweging geworden; kinderen, hoge hakken, mannen, lippenstift, corsetten, oproepbaantjes, verkrachting, incest, werkloosheid, huisvrouwschap; we mogen er nog steeds tegen zijn en veel vrouwen zijn er nog steeds tegen. Het enige waaraan het ons nog steeds ontbreekt is iets leuks en samenhangends waar we vóór zijn. Utopieën liggen bij onderdrukte groepen meestal niet voor het oprapen; die hebben teveel realiteitszin.

Vooralsnog zullen we onze handen vol hebben aan het bestrijden van de mannelijkheidswaan en de daarmee samenhangende vrouwelijkheidswaan. Als eens wat meer vrouwen hun eigen vrouwelijkheidspreoccupaties zouden weten te overstijgen, dan zou er misschien nog enige vordering en – wie weet – enige utopie in het vooruitzicht kunnen liggen. Maar we zijn een beetje somber op het ogenblik en zingen dus op 8 maart:

*Moeder, moeder, lieve moeder
het is 8 maart
moeder, moeder, lieve moe
geef ons een staart
en een baard
vanaf 8 maart
vrouwenstaart, vrouwenbaard
want we raken zo bezwaard
van de vrouw en van haar aard.*

Dit alles op een melodie uit het Requiem van Verdi.